NUMMER 72 EEN UITGAVE VAN HET ARCHIEF JEAN DULIEU APRIL 2017

BOUTERBODE

Marcel wil een Jean Dulieu-brug

FOTO HANS DUNCKER

FOTO ±1920 STADSARCHIEF AMSTERDAM

De hoofdstad van Nederland telt maar liefst 1680 bruggen, waarvan vele uitsluitend met een nummer worden aangeduid. Maar 1334 bruggen hebben geen naam. Vandaar dat de gemeente Amsterdam haar inwoners begin vorig jaar opriep met voorstellen te komen om deze bruggen namen te geven van bijzondere Amsterdammers.

Bouterbode-abonnee Marcel Louis reageerde meteen op deze actie. Hij is een groot bewonderaar van het werk van de in Amsterdam geboren en getogen Jean Dulieu.
'In mijn jeugd luisterde ik veel naar sprookjesplaten, zoals die van De Efteling. En natuurlijk naar mijn lp van *Paulus en de toverfluit*, wat mijn eerste kennismaking met Dulieu was. De teksten kan ik nog letterlijk meepraten en de stemmen imiteren lukt ook nog aardig. Later ben ik geïnteresseerd geraakt in kunst uit kinderboeken en strips en dan kom je al gauw weer bij Dulieu uit. Ik heb hem een paar keer bezocht in Arnhem; hij kwam over als een aardige man en nam de tijd voor gesprekjes. In mijn ogen is Dulieu een van de grootste kunstenaars die Nederland heeft gekend, vanwege zijn diversiteit en gewoon ook vanwege zijn prachtige poppen en tekeningen. Het is natuurlijk merkwaardig dat grote kunstenaars als Jean Dulieu of Marten Toonder in deze stad nog steeds geen straatnaamvernoeming hebben.'

Jan Pieter Heijestraat

Marcel stelde de gemeente daarom voor een brug naar Jean Dulieu te vernoemen, 'bijvoorbeeld brug 140 omdat de in Amsterdam geboren naamgever aan de Overtoom heeft gewoond, of in de omgeving van het Concertgebouw, waar hij violist is geweest.'
Tevens lanceerde hij het idee om een aantal bruggen in het Amsterdamse Bos naar figuren uit de verhalen van *Paulus de boskabouter* te vernoemen: 'Paulusbrug, Salomobrug, Eucalyptabrug, Oehoeboeroebrug, Gregoriusbrug, Krakrasbrug, Vispaardbrug. Er zijn er genoeg!'

Gemeente Amsterdam akkoord

Met belangstelling gelezen

Eind september antwoordde de Commissie Naamgeving Openbare Ruimten het voorstel en de onderbouwing met belangstelling te hebben gelezen: 'Voor de door u voorgestelde persoon komt de CNOR tot de conclusie dat de verdiensten zodanig zijn geweest dat brug 140 vernoemd zal worden.' Ook het dagelijks bestuur van het stadsdeel West ging akkoord en nu is het wachten op de datum dat de naamsverandering officieel wordt.

– LEES VERDER OP PAGINA 3

Bij het overlijden van Thijs Chanowski

Op 7 maart van dit jaar overleed Thijs Chanowski. Hij werd 86 jaar.
Chanowski verwierf grote bekendheid met zijn televisieserie *De fabeltjeskrant*, die vanaf september 1968 dagelijks werd uitgezonden. De teksten werden geschreven door Leen Valkenier en het merendeel van de stemmen werd ingesproken door een uitermate sterk trio: Frans van Dusschoten, Ger Smit en Elsje Scherjon.
In 2005 werd *De fabeltjeskrant* verkozen tot het beste Nederlandse kinderprogramma aller tijden, maar vergeet niet dat het ooit het favoriete programma van kinderen én volwassenen was.
Begin jaren '70 gaf Jean Dulieu Chanowski toestemming om ook van *Paulus* een kinderserie te maken. Het complete *Fabeltjeskrant*-team stortte zich op deze klus, waarna de boskabouter twee jaar

– LEES VERDER OP PAGINA 3

Dance of an ostracised troll

Onlangs vond in de Centrale Bibliotheek in Den Haag de expositie *Van het een komt het ander* plaats met werk van drie generaties tekenaars, die zeer succesvol zijn als kinderboekenillustrator én als stripmaker: Thé Tjong-Khing, Kees de Boer en Jeroen Funke. Vormgever Rudy Vrooman realiseerde een warm en informatief overzicht van het werk van deze getalenteerde kunstenaars, met talrijke illustraties, covers, strips en gerelateerde voorwerpen.

Op de tentoonstelling waren ondermeer de trollenschetsen die Kees de Boer maakte in de aanloop naar de boeken van auteur Reggie Naus te zien. Hun avonturen van *Trubbel de trol* verschijnen sinds enkele jaren bij uitgeverij Ploegsma.
Wie op internet informatie over de boeken zoekt, stuit al gauw op drie grappige Youtube-*Trubbel*-trailers, waarbij als verrassing *Dance of an ostracised imp* uit de speakers klinkt. En dat is verwarrend, want voor je gevoel moet nu ook de stem van Jean Dulieu klinken die zijn *Paulus*-radiohoorspel begint.
Waarom hergebruiken De Boer & Naus dit? Wat is hun achterliggende gedachte?

Inspiratiebron

Kees de Boer toont zich verbaasd als ik het hem vraag: 'De twee *Trubbel*-filmpjes zijn inderdaad door mij bedacht,' reageert hij. 'Stef de Reuver deed mee als poppenspeler en regisseerde met me mee. Maar de muziek kreeg ik van Reggie Naus aangereikt, de schijver van de boeken. Ik was me er niet van bewust dat het van Jean Dulieu was, laat staan dat ik er iets mee bedoelde. Reggie is echter wel een enorme *Paulus*-fan, misschien zit er bij hem nog een extra gedachte achter.'
En dus verleggen we de vraag van de tekenaar naar de schrijver.
'Het gebruik van die muziek was inderdaad mijn idee,' bevestigt die, 'omdat ik *Dance of an ostracised imp* goed vond passen bij de sfeer van de *Trubbel*-boeken.
Een andere reden om die muziek te gebruiken was dat ik een groot *Paulus*-fan ben. Dulieus verhalen waren voor mij een inspiratiebron. Ze zijn humoristisch, sprookjesachtig en hebben vaak lekker absurde dialogen. Zoiets

POST VOOR PAULUS

Een selectie uit de vele brieven en e-mails die u ons in de afgelopen periode toestuurde. De afzenders kregen de Paulus-boekenlegger toegestuurd.

Van drakenspuit tot drakenverdrijver

Ik heb een verzameling over de brandweer in stripverhalen, waarmee tentoonstellingen zijn gemaakt en presentaties zijn gegeven.
Het materiaal is ook aanwezig in het Nationaal Brandweer Documentatie Centrum.
Op De Stripdagen kocht ik De kunst van Jean Dulieu, *waarin op blz. 45 een afbeelding staat met een brandspuit. Kunt u me vertellen uit welk boek dat afkomstig is?*

Kees Plaisier
ROTTERDAM

Het betreffende plaatje staat in geen ander boek dan *De kunst van Jean Dulieu*. De kunstenaar maakte het aquarel in januari 1960 voor een langlopend vervolgverhaal in het weekblad *Eva*, waarvan de herpublicatie in deze *Bouterbode* begint.
De vertelling speelde zich af rond het draakje Flipje, maar Dulieu rekt het verhaal nog even

wilde ik ook schrijven, voor de jeugd van nu (al vind ik Dulieus verhalen eigenlijk helemaal niet gedateerd).

Geschrapt

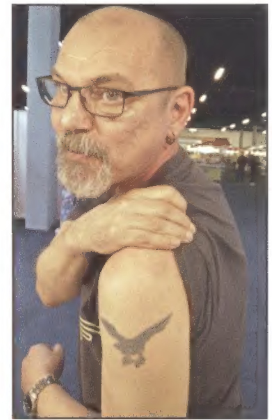
In het tweede boek, *De kikkerkol*, zat aanvankelijk zelfs een rechtstreekse verwijzing naar het *Paulus*-werk. De heks in dat boek had het over een spreuk die ze geleerd had 'van mijn nicht Eucalypta'. Maar mijn redacteur bij Ploegsma heeft dat geschrapt, omdat de jonge lezers niet zouden weten wie Eucalypta is. Schande!'

En daar sluit de *Bouterbode* zich bij aan.

Op Youtube kunt u de drie filmpjes met Dulieus dance-muziek terugvinden door gewoon *Trubbel de trol* in te typen.

Wat ga je doen?

De Stripdagen, de eerste grote stripbeurs van het jaar, zitten altijd vol verrassingen. Zie bijvoorbeeld onze ontmoeting met Fred Schoonderwoerd. Nadat zijn vrouw de nieuwe uitgaven van Paulus en Salomo in onze boekenstand zag staan, vertelde ze met enige trots dat Fred een oude Salomo-tattoo bezat. Fred zelf begon zich daarop spontaan van zijn bovenkleding te ontdoen.
'Wat ga je doen?' riep zijn vrouw verbaasd.
'Nou, ik denk dat ze dat wel even willen zien,' antwoordde de eigenaar van de inmiddels iets flets geworden tekening. 'Je kunt goed zien dat hij al heel oud is,' voegde hij er aan toe toen zijn arm ontbloot was. 'Vijfendertig jaar geleden laten zetten, maar nog altijd iets om trots op te zijn.'

Jean Dulieubrug

– VERVOLG VAN PAGINA 1

Brug 140 leidt het verkeer in de Jan Pieter Heijestraat over het Jacob van Lennepkanaal. De straat loopt vanaf de Kinkerstraat en bereikt via de brug de Overtoom, niet ver van waar Jean Dulieu als kind onder zijn eigen naam Jan van Oort woonde.

De *Bouterbode*-redactie heeft de gemeente onlangs voorgesteld de brug te voorzien van een bord waarop de naam van de kunstenaar geschreven staat in zijn eigen kenmerkende handschrift: maar dat is vermoedelijk een brug te ver.

Marcels idee om de bruggetjes in het Amsterdamse Bos naar karakters uit de *Paulus*-verhalen te noemen heeft het (nog) niet gered. Maar misschien zijn er wel meer *Bouterbode*-lezers die zich hier hard voor willen maken.

Thijs Chanowski

– VERVOLG VAN PAGINA 1

lang dagelijks op televisie was te zien en daarna nog vele malen in de herhaling. Opnieuw keken er grote aantallen kinderen, maar bij volwassenen viel de serie minder in de smaak. Waren de eerste afleveringen nog gestoeld op originele hoorspelteksten van Dulieu, al gauw werden er vreemde karakters toegevoegd zoals een fee, een schildpad en een robot. Krakras onderging een geruisloze geslachtsverandering!

De oorspronkelijke *Paulus*-sfeer neigde steeds meer naar die van Meneer de Uil. De karakters waren minder uitgesproken en de stemmen weken enorm af van het originele geluid dat de volwassenen nog tussen de oren zat uit het voorbije radiotijdperk. Paulus en ook Eucalypta waren ronduit saai en misten de pit van voorheen.

Daar staat natuurlijk tegenover dat er een hele generatie met deze *Paulus*-productie opgroeide. Deze kijkers van veertig jaar geleden ontvangen we zo nu en dan aan onze boekenstand, waar ze vaak wat vreemd aankijken tegen het tekenwerk van Jean Dulieu. 'Dat is Paulus helemaal niet,' horen we soms en op zo'n moment valt er dan heel wat uit te leggen.

Zeer veelzijdig

Maar laten we niet vergeten dat wat voor ons misschien een groot item is, voor Thijs Chanowski slechts een klein onderdeel was in een lang en rijk leven. Net als Dulieu was hij autodidact en pakte hij alles aan wat hem boeide.

De media omschreven hem de afgelopen weken als televisiepionier, filmregisseur, jazzbassist, theaterdirecteur, onderzoeker en multimediaman. Na zijn 65e richtte hij zich op het internet en verkreeg zelfs een buitengewoon hoogleraarschap databases en zoeksystemen aan de Universiteit van Amsterdam. Een veelzijdig man is heengegaan.

op door aan het slot professor Punt te laten opdraven. Dit soort zijpaden liet hij dan weer achterwege als hij een tijdschriftverhaal omwerkte tot geïllustreerd kinderboek, ook in het geval van *Paulus en het draakje* dat hier uit voortvloeide.

Wat werd er door de auteur geschrapt? Kort nadat Paulus zijn van koning Wortelneus gekregen draakje weer had ingeleverd, kwam hij de professor tegen die zich liet vergezellen door twee spuitgasten.

'Dit is een brandspuit,' zei de geleerde. 'Die heb ik uitgevonden.'

'We komen de draak blussen,' legde Oehoeboeroe uit.

'O,' zei Paulus, 'met dat malle ding?'

'Dat is geen mal ding,' sprak de professor uit de hoogte, 'dat is een spuit.'

'Juist, een drakenspuit,' voegde Oehoeboeroe er aan toe.

Jaren later, toen *Paulus en het draakje* reeds vijf keer was herdrukt en Jean Dulieu aan zijn derde stripserie werkte, pakte hij het gegeven van draken en spuiten nog een keer op.

In het verhaal *De uitvinder* (dat ook als boek is uitgebracht) draaft professor Punt nogmaals op met een blusapparaat. Deze keer is het een drakenverdrijver. Niemand kijkt er vreemd van op als er aan alle kanten water uit loopt en het apparaat zichzelf uiteindelijk vernietigt na een druk op het veiligheidsknopje.

– DE REDACTIE

VAKANTIE VOOR PAULUS! – door Jean Dulieu

'En nu,' zei Paulus met een opgewekt gezicht, 'nu ga ik vakantie houden. Dit laatste avontuur met Salomo is zo verschrikkelijk spannend geweest, dat ik daar echt aan toe ben.'
'Dat is buitengemeen helendal zeer verstandig van je,' prees Oehoeboeroe. 'Boskabouters moeten ook eens aan zichzelf denken. Avonturen kunnen heel leuk zijn, maar te veel van het goede is slecht voor de gezondheid.'
'En daarom neem ik vakantie,' zei Paulus nog eens vastbesloten. 'En ik laat me door niets of niemand daarvan afbrengen. O zo.'
'Uitstekend,' kraste Salomo. 'Ik doe met je mee. Ik voel me nog katterig van die hele geschiedenis.'
Op dat moment werd er door een piepstem 'Paulus' geroepen en opeens stond er een aardmannetje voor hen, dat Paulus meteen herkende als Priet, de speciale boodschapper van koning Wortelneus.
'Je komt toch niet voor mij, hè?' zei Paulus, 'want ik heb vakantie.'
'Paulus is er niet,' verzekerde Oehoeboeroe haastig.
'Hij zit in een pension voor kabouters op de Veluwe,' beweerde Salomo.
Maar Priet liet zich niet om de tuin leiden. Hij zag Paulus voor zich staan en hij sprak hem plechtig toe.
'Ik, Priet, de speciale boodschapper van Zijne Majesteit Koning Wortelneus de eerste, vorst der aardmannetjes, ben naar de boskabouter Paulus gezonden om hem het dringend verzoek over te brengen.'
'O Priet,' zei Paulus, 'maak het niet zo lang. Vertel nou maar gauw waar het om gaat.'
Priet slikte teleurgesteld al zijn deftige woorden in en zei: 'Of je komen wilt, Paulus. Bij koning Wortelneus.'
'Het kan niet,' zei Oehoeboeroe. 'Paulus heeft vakantie.'
'Hij zit op de Veluwe,' herhaalde Salomo, 'in een pension voor...'
'Houden jullie nu eens even je snavels,' zei Paulus. 'Als koning Wortelneus me nodig heeft, kan ik niet zo maar wegblijven. Ik ga meteen met je mee, Priet.'
'Gelukkig,' zei Priet.
Oehoeboeroe en Salomo schudden allebei misprijzend hun wijze hoofden en begonnen gezamenlijk een toespraak tegen Paulus te houden. Toen ze tien minuten aan het woord waren, kwamen ze opeens tot de ontdekking dat ze tegen elkaar spraken. Paulus en Priet waren toen al tien minuten weg.
Achter Priet aan daalde Paulus de lange stenen trappen af, die naar het onderaardse rijk van koning Wortelneus voerden.
'Dat wordt geen vakantie,' dacht Paulus spijtig. 'Vast niet. Ik had er al zo'n voorgevoel van. Wat zou koning Wortelneus op zijn hart hebben?'

(WORDT VERVOLGD)

BOUTERBODE 72
REDACTIE Maarten J. de Meulder
POSTADRES Dobbenwal 47 – 9407 AD Assen
MAILADRES info@demeulder.nl

ABONNEMENT – BB71 t/m 75: € 8,50 op REKENING – NL97 INGB 0003 9454 95 t.n.v. Uitgeverij De Meulder, Assen – of via aankoop in de webwinkel van www.demeulder.nl

VORMGEVING Rudy Vrooman, Zaandam
VERANTWOORDING PAULUS-ILLUSTRATIES

TIJDSCHRIFTCODE ISSN 1388-2465